

Asia: VN/3049/2021

Lausuntopyyntö opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

Lausunnonantajan lausunto opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

1) Opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin tuottamiin hyötyihin ja rekisterin käyttötarkoituksiin. Onko rekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset kuvattu selvitysraportissa onnistuneesti ja eri tahojen tarpeet ja näkökulmat huomioiden? (Ks. raportin luku 6, osin myös luku 7).

Rekisterin hyötyjä arvioidaan oppijan, opettajan, tilastokeskuksen opetushallituksen, koulutuksen järjestäjien ja tutkiojayhteisön näkökulmasta. Monipuolinen arviointi nostaa kysymyksen aineiston käyttöoikeuksista. Korkeakoulujen osalta hyötyarvionti on mahdollistavaa. Mikäli rekisteri josku laajenee ammatilliseen koulutukseen ja korkeakoulutukseen, rekisteristä voisi olla hyötyä opettajankoulutusta ja tutkimusta suunnattaessa. Nyt ehdotetussa muodossa hyödynsaajia olisivat ensisijassa esikoulutuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjät. .

2) Opettajarekisteriin liittyvät haasteet: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisteriin liittyviin haasteisiin. Onko opettajarekisteriin ja sen perustamiseen liittyvä haasteet huomioitu selvityksessä onnistuneesti? (Ks. osin luvut 6, 8 ja 9)

Rekisterin ylläpitojärjestelmä- tulisi olla selkeämpi. Mitkä olisivat halintoviranomaisten, koulutuksenjärjestäjien ja kuntien vastuut? Miten rekisteri korvaisi jo olemassa olevia järjestelmiä. Raportissa ehdotetaan rekisterin perustamista esi- ja peruskoulutukseen sekä lukiokoulutukseen. Näissä toiminnoissa rekisteri voisi olla peristeltu, jos sen toteuttaminen on selkeää ja korvaa nyt olemassa olevia toimintoja. Mikäli rekisteriä halutaan laajentaa ammatilliseen koulutukseen ja korkeakoulutukseen, rekisterissä kysyttäviä asioita pitää miettiä tarkasti ja ylläpitoasiat sovittava selkeämmin kuin mitä raportista nyt ilmenee.

3) Opettajarekisterin kohderyhmät ja vaihteellinen eteneminen: Pyydämme kommentteja raportissa esitettyihin opettajarekisterin kohderyhmiin ja vaihteelliseen etenemiseen. Jos opettajarekisteri perustetaan, mitkä kohderyhmät opettajarekisterin tulisi kattaa, mitä koulutusasteita sen tulisi koskea? Miksi? Onko selvityksessä esitetty opettajarekisterin perustamisen vaiheistaminen tarkoituksenmukaista?

(Ks. luku 7)

Esiopetuksen, peruskoulutuksen ja lukiokoulutuksen kohdalta rekisteri voisi olla peristeltu mikäli ylläpito- ja tietosuojasäädöksiä selkiytetään. Mikäli rekisteriä joskus halutaan laajentaa ammatilliseen koulutukseen ja korkeakoulutukseen rekisterissä tiedusteltavat tasiat tulisi hahmottaa näiden koulutusten näkökulmasta.

4) Opettajarekisterin sisällöt: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin sisältöihin. Mitä tietoja rekisterin tulisi kattaa? (Ks. luku 7.3)

Olisi tärkeää pohtia kerättävien tietojen tarkoitus; esimerkiksi työntekijän puhelinnumero ja työtunnit viikossa? Kerättävien tietojen tulisi olla tarkoituksenmukaisia opetustehtävän ja tutkikustuksen näkökulmasta. Ihmisten työnkuvat muuttuvat koulumaailmassakin vuosittain. Kovin yksityiskohtaisten tietojen ylläpito työllistäisi koulutuksen järjestäjiä runsaasti.

5) Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset: Pyydämme kommentteja opettajarekisteriin liittyviin tiedonsaantioikeuksiin ja tietosuojakysymyksiin. Pitäisikö opettajarekisterin tietojen saatavuus organisoida jotenkin toisin kuin mitä selvityksessä esitetään? (Ks. erityisesti luku 9.5; osin myös muut luvun 9 alaluvut)

Tietosuojaa on vielä selvittämättä. Raportissa mainitaan useita mahdollisia käyttäjä- ja hyötyjätahoja. Käyttöehdot ja käyttöoikeudet olisi määriteltävä selkeästi. Rekisterin vaikutusten arvioinnista tulisi säätää lainsäädännössä.

6) Opettajarekisterin kustannukset: Pyydämme kommentteja rekisterin perustamiseen ja ylläpitoon liittyviin kustannuksiin. Onko opettajarekisterin kustannukset kuvattu selvityksessä onnistuneesti? Millaisia selvityksen ulkopuolelle jääneitä kustannuksia opettajarekisterin perustamisesta ja ylläpidosta voi aiheutua? (Ks. pääasiassa luku 8.1)

Kustannukset avattu raportissa epämääräisesti. Selkeämmin tulisi arvioida opetushallitukselle ja muille viranomaisille, koulutuksen järjestäjille ja opettajille koitua työmäärä. Mikäli rekisteri joskus laajenisi ammatilliseen koulutukseen ja ammatikorkeakoulutukseen, olisi syytä ottaa huomioon koulutuksen järjestäjien koko ja että uusia opettajia rekrytoidaan vuosittain.

7) Vaihtoehdot rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle: Pyydämme kommentteja vaihtoehtoista rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle. Onko esityksessä huomioitu riittävän kattavasti muut vaihtoehtoiset tavat tiedonkeruulle? Olisiko selvityksessä esitetylle opettajarekisterille toimivaa vaihtoehtoa, joka tuottaisi tarvittavaa tietoa opettajista? Miten nykyistä kolmen vuoden välein toteutettavaa opettajatiedonkeruuta tulisi kehittää nykyisiä ja tulevia tietotarpeita vastaavaksi? (Ks. pääasiassa luku 8.3, myös 3.4)

Nykyinen menettely systematisoituna.

8) Muut mahdolliset huomiot opettajarekisteriselvitykseen liittyen

Ammatillisen koulutuksen ja ammatikorkeakoulutuksen opetushenkilöstön keppoisuudet on avattu raportissas epämääräisesti ja puutteellisesti, Luvut 5.7 ja 5.8. Ammatillisen koulutuksen opettajien

kelpoisuuksista säädetään asetuksen 14.12.1998/985 5. luvussa. Pääsääntö on että opettajalla on korkeakoulututkinto, 3-5 vuotta alakohtaista työkokemusta sekä 60 op pedagoginen koulutus. Yhteisaten tutkinnon osien opettajilta vaaditaan ylempi korkeakoulutuksinto. Ammattikorkeakoulun lehtoreilta vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto, ylipettajilta lisensiaatin tai tohtorin tutkinto sekä työkokemusta. Ammattikorkeakoulut yleisesti vaativat myös 60 opintopisteen pedagogiset opinnot opetushenkilöstöltä.

9) Kannatatteko selvityksessä kuvatun opettajarekisterin perustamista?

Kyllä, alla kuvatuilla muutoksilla [Rekisteri voisi olal perusteltu raporti ehdotuksen mukaisesti esiopetukseen, peruskoulutukseenja lukiokoulutukseen. Kerättävät tiedot tulis kuvata arkemmin. Tietosuoja on raportissa puutteellisesti kuvattu. Mikäli tulevaisuudessa harkitaan rekiserin laajentamista ammatilliseen koulutukseen ja korkeakoulutukseen, kerättävät tiedot tulisi hahmottaa tarkasti jotta tiedot kehittäisivät koulutusta. Kokonaisuudessaan rekisterin tulisi tukea koulutuksen kehittämistä. Lisäksi rekisterin vaikutusten arviointi tulisi säätää lainsäädännössä.]

Jari Laukia

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu / Ammatillinen opettajakorkeakoulu.